

**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ**

НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

**ЛЬВІВСЬКИЙ
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ЧАСОПИС**

№ 16 2024

**Видавничий дім
«Гельветика»
2024**

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Бабелюк О. А., доктор філологічних наук, професор, професор кафедри іноземних мов та перекладознавства, Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

Технічний редактор:

Коляса О. В., кандидат філологічних наук, доцент кафедри германських мов і перекладознавства, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Члени редколегії:

Александрук І. В., кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов хіміко-фізичних факультетів, Інститут філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Андрейчук Н. І., доктор філологічних наук, професор, професор кафедри перекладознавства і контрастивної лінгвістики імені Григорія Кочура, Львівський національний університет імені Івана Франка

Архангельська А. М., доктор філологічних наук, професор кафедри словесності Університету імені Ф. Палацького в Оломоуці (Оломоуц, Чеська Республіка)

Бистров Я. В., доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри англійської філології, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Бігунова Н. О., доктор філологічних наук, професор кафедри теоретичної та прикладної фонетики англійської мови, Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Бялик В. Д., доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри комунікативної лінгвістики та перекладу, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Вікторія Альберт (Viktória Albert), доктор філософії (лінгвістика), професор, кафедра англійської мови та літератури, Університет прикладних наук імені Яноша Кодолані (Будапешт, Угорщина)

Гайдук С. Є., кандидат філологічних наук, доцент, ад'юнкт, Природничо-гуманітарний університет в м. Седльце (Седльце, Польща)

Глінка Н. В., кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри теорії, практики та перекладу англійської мови, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Іванченко М. Ю., кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов та перекладознавства, Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

Козлова Т. О., доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри англійської філології, Запорізький національний університет

Колегаєва І. М., доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри лексикології і стилістики англійської мови, Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Дінеш Кумар, Ph.D., доцент, завідувач відділення англійської мови, Коледж Dyal Singh (Карнал, Індія)

Марчишина А. А., доктор філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської мови Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, Кам'янець-Подільський

Мацевко-Бекерська Л. В., доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри світової літератури, Львівський національний університет

Мелько Х. Б., кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської і німецької філології та перекладу імені професора І. В. Корунця, Київський національний лінгвістичний університет

Осовська І. М., доктор філологічних наук, професор, декан факультету іноземних мов, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Пальчевська О. С., кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов та перекладознавства, Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

Приходько Г. І., доктор філологічних наук, професор, професор кафедри англійської філології, факультет іноземної філології, Запорізький національний університет

Приходченко О. О., кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов професійного спрямування, Запорізький національний університет

Самохіна В. О., доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри англійської філології, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Смаглій В. М., доктор філологічних наук, доцент, завідувач кафедри «Філологія», Одеський національний морський університет

Строченко Л. В., кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри лексикології і стилістики англійської мови, Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Тищенко О. В., доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри іноземних мов та перекладознавства, Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

Яхонтова Т. В., доктор філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов для природничих факультетів, Львівський національний університет імені Івана Франка

Науковий журнал «Львівський філологічний часопис» включено до переліку наукових фахових видань (категорія Б), в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук зі спеціальності 035. Філологія відповідно до Наказу МОН України від 02.07.2020 № 886 (додаток 4).

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет за рішенням вченої ради Львівського державного університету безпеки життєдіяльності (протокол № 5 від 18.12.2024 р.)

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus International (Республіка Польща)

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

Сайт видання: www.philologyjournal.lviv.ua

UDC 81'25:81'367.3=111

DOI <https://doi.org/10.32447/2663-340X-2024-16.9>

THE CATEGORY OF NEGATION IN SCIENTIFIC AND TECHNICAL DISCOURSE (TRANSLATION ASPECT)

Dobrovolska Svitlana Romanivna

*Candidate of Economic Sciences,
Senior Lecturer at the Department of Foreign Languages and Translation Studies,
Lviv State University of Life Safety
35, Kleparivska str., Lviv, Ukraine
orcid.org/0000-0002-2389-4890*

Opyr Mariana Bohdanivna

*Senior Lecturer at the Department of Foreign Languages
Lviv National Environmental University
1, V. Velykoho, Dubliany, Ukraine
orcid.org/0000-0002-0233-7227*

Panchyshyn Svitlana Bohdanivna

*Senior Lecturer at the Department of Foreign Languages
Lviv National Environmental University
1, V. Velykoho, Dubliany, Ukraine
orcid.org/0000-0001-9444-4232*

The language used in scientific and technical literature has unique characteristics in terms of grammar, vocabulary, phrases, and sentence structure. These features often make translation challenging. Negative statements are fundamental to human communication and form a distinct linguistic category. This category is universally present in all languages and styles and is studied by researchers across various linguistic levels, including lexical, morphological, grammatical, and semantic. In English, including in scientific texts, negation is categorised into grammatical, lexical, and lexico-grammatical types, which can pose translation difficulties. The article's authors aimed to analyse negation constructions in scientific and technical literature and suggest translation methods. The present work delves into different types of negative constructions and aims to distinguish between general and partial negation. The authors also discussed the main differences between the negation constructions in English and Ukrainian in their article. They analysed the main ways of translating negation constructions in modern scientific and technical texts. The work distinguished two types of negation in a sentence: general negation and partial negation. The research emphasised that in English scientific and technical texts, the means of expressing negation are divided into grammatical, lexical, and lexico-grammatical categories. There are different ways to translate these constructions based on the type of negation. General negation is part of a predicate or subject group; its scope covers the whole sentence. It often includes special constructions that must be translated carefully, avoiding a literal translation. Partial negation can refer to different parts of a sentence. Negative constructions in English scientific and technical literature have specific features that necessitate special attention from translators due to potential stumbling blocks created by negations.

Key words: scientific and technical literature, negation, negative constructions, general negation, partial negation, grammatical, lexical and lexico-grammatical negations.

The statement of the problem. The consideration of negation and its argumentation is crucial in linguistics, as it directly addresses fundamental theoretical issues, such as the interplay between form and content, as well as the structural and semantic arrangement of a sentence.

The negative meaning is conveyed through various linguistic techniques across different levels

of the language system. Given the intricate nature of these means and their interrelationships, the study of negation remains highly relevant today.

The significance and necessity of negation as a linguistic phenomenon is underscored by the abundance of linguistic units associated with it, including *negation, refutation, disproof, invalidation, negativity, annulment, disaffirmation,*

BIBLIOGRAPHY

1. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця: Нова книга, 2004.
2. Кардаш Л. В. Мовні засоби вираження заперечення і протиставлення в українській літературній мові. Переяслав-Хмельницький, 2008. С. 32–48.
3. Клименко О. Л., Чирвоний О. С. Практика перекладу: «Технічний переклад». Навчальний посібник для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» професійного спрямування «Переклад (англійська мова)». Запоріжжя: ЗНУ, 2015. 71 с.
4. Коваленко А. Я. Загальний курс науково-технічного перекладу. Київ: «ІНККОС», 2002. 320 с.
5. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад): підручник/ Ілько Вакулович Корунець. Вінниця: Нова книга, 2001. 448 с.
6. Паславська А. Й. Заперечення як мовна універсалія: принципи, параметри, функціонування. Львів: ЛНУ, 2005. 289 с.
7. Паславська А. Й. Заперечення та сфери його дії: семантика, синтактика, прагматика, просодика. Київ: 2006. 70 с.
8. Blokdyk G. Technical translation The Ultimate Step-By-Step Guide. 5STARCOoks, 2018. 87 p.
9. Byrn Jody. Scientific and Technical Translation Explained. A Nuts and Bolts Guide for Beginners. New York : Routledge, 2014. 212 p.
10. Cast Metal Times. August / September 2000. Volume 2 No 5. P. 8–56.
11. Die casting World. dmg world media, March 2000. Volume. 174.
12. Foundry Trade Journal. 2000. August. P. 3-16.
13. Hann Michael. The Key to Technical Translation: Volume 2: Terminology / Lexicography. John Benjamins Publishing Company, 1992. 258 p.
14. Ingot casting lines for nonferrous metals. Continuuus-Properti. 2000.
15. Krein-Kutiile Momka. Equivalence in Scientific and Technical Translation. A Text-in-Context-based Study. University of Salford, Salford, UK, 2003. 410 p.
16. Pinchuck Isadore. Scientific and Technical Translation. Boulder, Colorado: Westview Press, 1977. 269 p.

REFERENCES

1. Karaban, V.I. (2004). Pereklad anhliskoi naukovoї i tekhnichnoi literatury. Hramatychni trudnoshchi, leksychni, terminolohichni ta zhanrovo-stylistychni problemy [Translation of English scientific and technical literature. Grammar difficulties, lexical, terminological and genre-stylistic problems]. Vinnytsia: Nova knyha, 209–220. [in Ukrainian].
2. Kardash, L.V. (2008). Movni zasoby vyrazhennia zaperechennia i protystavlennia v ukrainskii literaturnii movi [Linguistic means to express negation and opposition in the Ukrainian literary language]. Pereiaslav-Khmelnitskyi, 32–48 [in Ukrainian].
3. Klymenko, O.L., Chyrvonyi, O.S. (2015). Praktyka perekladu: "Tekhnichni pereklad". Navchalnyi posibnyk dlia studentiv osvithnio-kvalifikatsiinoho rivnia "bakalavr" profesiinoho spriamuvannia "Pereklad (anhliiska mova)" [Translation practice: "Technical Translation. A textbook for students of the bachelor's degree program in Translation (English)]. Zaporizhzhia: ZNU [in Ukrainian].
4. Kovalenko, A.Ya. (2002). Zahalnyi kurs naukovo-tekhnichnoho perekladu [General course of scientific and technical translation]. Kyiv: INKOS [in Ukrainian].
5. Korunets, I.V. (2001). Teoriia i praktyka perekladu (aspektnyi pereklad): pidruchnyk [Theory and practice of translation (aspect translation): textbook]. Vinnytsia: Nova knyha. [in Ukrainian].
6. Paslavska, A.Y. (2005). Zaperechennia yak movna universalii: pryntsyipy, parametry, funktsionuvannia [Negation as a linguistic universal: principles, parameters, functioning]. Lviv: LNU. [in Ukrainian].
7. Paslavska, A.Y. (2006). Zaperechennia ta sfera yoho dii: semantyka, syntaktyka, prahmatyka, prosodyka [Negation and its spheres of action: semantics, syntactics, pragmatics, prosody]. Kyiv. [in Ukrainian].
8. Blokdyk, G. (2018). Technical translation The Ultimate Step-By-Step Guide. 5STARCOoks, 87 p.
9. Byrn, J. (2014). Scientific and Technical Translation Explained. A Nuts and Bolts Guide for Beginners. New York: Routledge, 212 p.
10. Cast Metal Times. August / September 2000. Volume 2 No 5. P. 8–56.
11. Die casting World. dmg world media, March 2000. Volume. 174.
12. Foundry Trade Journal. 2000. August. P. 3-16.
13. Hann, M. (1992). The Key to Technical Translation: Volume 2: Terminology / Lexicography. John Benjamins Publishing Company, 258 p.
14. Ingot casting lines for nonferrous metals. Continuuus-Properti. 2000.

15. Krein-Kutiile, M. (2003). Equivalence in Scientific and Technical Translation – A Text-in-Context-based Study. University of Salford, Salford, UK, 410 p.
16. Pinchuck, I. (1977). Scientific and Technical Translation. Boulder, Colorado: Westview Press, 269 p.

КАТЕГОРІЯ ЗАПЕРЕЧЕННЯ У НАУКОВО-ТЕХНІЧНОМУ ДИСКУРСІ (ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТ)

Добровольська Світлана Романівна

*кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри іноземних мов та перекладознавства
Львівського державного університету безпеки життєдіяльності
вул. Клепарівська, 35, Львів, Україна*

Опир Мар'яна Богданівна

*старший викладач кафедри іноземних мов
Львівського національного університету природокористування
вул. В. Великого, 1, Дубляни, Україна*

Панчишин Світлана Богданівна

*старший викладач кафедри іноземних мов
Львівського національного університету природокористування
вул. В. Великого, 1, Дубляни, Україна*

Мова науково-технічної літератури має свої особливості: граматичні, лексичні, фразеологічні, синтаксичні. Ці особливості нерідко викликають складнощі та проблеми при перекладі. Заперечні висловлювання є невід'ємною частиною людського спілкування. Заперечення – окрема мовна категорія. Ця категорія – широко розповсюджене явище в будь-якій мові та в будь-якому стилі. Як мовна універсалія, заперечення розглядається дослідниками на лексичному, морфологічному граматичному і семантичному рівнях мовознавства. Заперечення в англійській мові, у тому числі в наукових текстах, з точки зору засобів вираження поділяються на граматичні, лексичні, лексико-граматичні і нерідко виникають труднощі під час перекладу цих категорій. Автори статті намагалися проаналізувати заперечні конструкції у науково-технічній літературі, розглянути способи їх перекладу. У статті розглянуто різні типи заперечних конструкцій, а також автори намагалися встановити відмінності між загальним і частковим запереченням. У своїй статті автори намагалися також описати основні відмінності між заперечними конструкціями англійської і української мов. Проаналізовано основні способи перекладу заперечних конструкцій у сучасних науково-технічних текстах. Оскільки сферою дії заперечення може бути все заперечення або тільки його частина зв'язку з цим виділяють два типи заперечення в реченні: загальне заперечення та часткове заперечення. Автори статті наголошують на тому, що в англійській мові в науково-технічних текстах засоби вираження заперечення поділяються на граматичні, лексичні, лексико-граматичні. Залежно від виду заперечення існують різні способи перекладу таких конструкцій. Оскільки загальне заперечення входить до групи присудка або підмета, сферою дії такого заперечення виступає ціле речення. Нерідко серед загальних заперечень зустрічаються особливі конструкції, перекладу яких слід привертати належну увагу та оминати дослівний переклад. Часткове заперечення може належати до різних членів речення. Використання заперечних конструкцій в англійській науково-технічній літературі має свої особливості, що вимагає від перекладача особливої уваги при перекладі, тому що нерідко заперечення стають каменем спотикання.

Ключові слова: науково-технічна література, заперечення, заперечні конструкції, загальне заперечення, часткове заперечення, граматичні, лексичні і лексико-граматичні заперечення.